

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 7.

V Ljubljani, 1. aprila 1878.

Tečaj XVIII.

Učiteljevi pomočniki.

1.

Vse posamezni ne more,
Da mu delati je moč
Potrebuje vsak podpore;
Sloga zlati je obroč.

2.

Torej tudi odgojitelj
Pomočnikov naj dobi,
Naj potrudi se učitelj,
Da se z njimi oskerbi.

3.

Kdo učitelju pomaga,
Kdo naj njemu bo vodnik,
Da pri delu ne omaga,
Kdo njegov je pomočnik?

4.

Tri izdatne pomočnike
Naj navesti tukaj smém,
Spremljajo ki učnike,
Naj v pesmi jih povém.

5.

Svoj poklic imej za ljubo,
Mladež ljubi priserčno,
Spolnuj svojo ti oblubo
Kot učitelj, prezvestó.

6.

To so zvesti pomočniki,
Ki učitelj jih imá;
Vspehi njega so veliki,
Kdor se rad po njih ravná!

7.

Prizadevaj si učitelj
Za té pomočnike tri,
Dober bodeš odgojitelj
Na vse svoje žive dni.

Z.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(2. del.)

7.

„Povej ti meni, ljuba hči, kaj je tvoja tolažba v življenji in v smerti?“ Tako je vprašal neki duhoven kmečko deklico pri izpraševanju. In ona je odgovorila: „Moj Janez“. — In neka druga je odgovorila na vprašanje: koliko je Bogov? — „Pri nas imamo enega na steni in v vsaki hiši po vasi tudi toliko“. — Ktera izmed teh dveh je bila pametnejša? Tu je res težko razsoditi. To so bile le kmečke gosi, bodo dejali bralci. Pa navedel bom še tretji izgled. Neka gospodična se je peljala mimo sternišča, ter je videla moleti odrezane žitne bilke kvišku. In dejala je: „No, zdaj pa vem, kje rastejo žveplenke!“ To je bila pa gosposka goska. Gos se loči od goske le v tem, da je prva malo bolj okorna od druge. Kmečkim gosem se ne more tako zameriti, ako so neumne, ali gosposkim se kar ne more odpustiti. Pa tudi te niso krive svoje neumnosti; pač pa je to zakrivila napačna odgoja. Izobražena se imenuje ona ženska, ki je mnogo brala in se mnogo učila in sicer le iz bukev. Ali ta učenost ostane le polovičarska zato, ker nima priložnosti nobena je porabiti v praksi. Pregreho polovičarske učenosti imajo na vesti tako imenovani ženski inštituti. V njih se uče hčere bogatinov za denar matematiko, geometrijo, zgodovino, geografijo, naravoslovje, fiziko, kemijo, francoščino, angleščino, italijanščino, celo latinščino (Bog ve, čemu to!) in celo (Bog pomagaj!) celo gerščino se uče. V vseh teh vednostih vterjene (?) izstopijo iz teh inštitutov in stopijo med svet. Vse jih občuduje, vse slavi te omikane dame, in najde se tudi kak snubač, ki jih iz ljubezni do njihovega denarja vzame v zakon.

Iz zgoraj naštetih predmetov po teh inštitutih smo videli, koliko nepotrebne se uče ženske. Ubogi ženski spol! Čemu jim je neki to? In čemu so prav za prav vpeljani vsi ti predmeti v te inštitute? — To je le na prid vodji tacega zavoda. Dekleta se uče teh predmetov celo leto le za to, da pri javnih skušnjah dobro odgovarjajo, in da se potem pokaže celemu svetu, kako dober je ta inštitut, v katerem se imajo dekleta priložnost toliko in toliko učiti. To je pri ljudeh dober inštitut, v katerem se podučujejo mnogi predmetje. In kdo bi poslal svojega otroka v tak zavod, kjer se le potrebnih reči uči? To ni sedaj moderno. Francosko parlarati, to se zdi ljudem potrebno, ali svoj materin jezik pravilno govoriti, to bi bilo kaj neumno. Čemú tudi, materin jezik tako vsakdo znati meni, ali francoščina se mora učiti. Navadno računstvo, t. j. prištevanje, odštevanje, množenje in deljenje menijo ljudje, da zna vsak otrok, ali tega ne ve vsakdo, koliko je $a+b$, ali to tudi ni znano vsa-

cemu plebejcu, komu je x^2 enak. — Jaz pa le menim, da bi bilo najbolje, ako bi se ženske dobro vterdile: prvič v prištevanji in odštevanji, da bi vselej vedele, koliko denarja so prejele, in koliko izdale, in da bi vselej preračunile, koliko smejo izdati, in sicer nikdar ne več, kakor prejmo. Drugič naj bi se dobro navadile množiti, da bi znale v praksi pridobljeni denar pomnožiti; in tretjič naj bi se učile deliti, da bi denar za razne potrebščine razdelile primerno in dobro. Vendar pri teh operacijah ne ostanejo v teh inštitutih, saj tega se uče otroci v vsaki ljudski šoli, v inštitutih se morajo učiti več. Ali tega pa ne pomislijo posestniki teh zavodov, da imajo opraviti ravno s tacimi otroki, kakor so po ljudskih šolah. In če se v ljudskih šolah ne smé preobkladati otrok s premnozim učenjem, zato ne morem zapopasti, zakaj imajo ta privilegij posestniki teh zavodov.

Pa pojdemo še dalje. Čemú se je treba učiti dekletom v naravoslovji od infuzorijev, celenteratov in cefalopodov in še drugih tacih živali, če pa v navadnem življenji ne znajo ločiti koze od kozla. Čemú se jim je treba učiti od žvepla, fosforja, od sulfatov in fosfatov, oksidov in karbonatov, če naposled res menijo, da rastejo žveplenke na polji. To se pravi, slamo mlatiti, ali bob v steno metati.

Vendar to se da raztolmačiti. Vsaj vodjam in posestnikom teh inštitutov ni mar, ako se naučé otroci kaj pravega, ampak njim je le to pred očmi, da pride njihov zavod pri ljudeh v dober glas. Ljudje, ki poslušajo pri skušnjah, kako otroci odgovarjajo, hvalijo seveda na vso moč korist te ustanove. Oj, oj, lejte, kaj se uče ti otroci. Presrečni sinovi in hčere, ki imajo tako lepo priložnost se izobraziti! — In od vseh strani vró otroci v te inštitute v neizrekljivo veselje posestnikov. Njihove želje so izpolnjene, in za drugo se ne brigajo.

Prevelika množica teh predmetov učini, da se deklice v nobenem ne izobrazijo popolnoma. Kaj pomaga vsa pridnost, če pa moči ni. Ker se morajo učiti toliko stvari, se jih uče zato le poveršno, in sicer potrebno in nepotrebno z enako pridnostjo. To je pa ravno največa napaka. Vzemimo n. pr. matematiko. Razni dokazi v nji so res težavni, in ako je deklica porabila ž njimi že precej časa, nima dalje veselja premišljati, kako se porabi ta dokaz na praktičnih izglelih, kar bi pa bila seveda poglobitna stvar. Tako se godi pa tudi v fiziki, kemiji, naravoslovji in drugih predmetih. Tedaj oče odpusti tem inštitutarjem, ki ne vedó kaj delajo! Ni čuda, da imamo toliko polučenh žensk.

Glavna napaka sedanjega podučevanja po tacih inštitutih in tudi po drugih šolah je ta, da se mladina preveč uči iz bukev. Tako učenje stane mnogo denarja, časa in truda. Z njim se zamori tudi vsakoršno prosto mišljenje. Kje ostane čas za to, če ga je še za učenje premalo? — To so povdarjali že mnogi pedagogi, ali pridigovali so vedno le gluhih

ušesom. Ako so jih tudi ubogali kratek čas ljudje, ali vedeli niso, kako bi dosegli na drug način svoj namen. Od tega menjenja, da se mora vedno le veliko od vsacega predmeta jemati, od tega menjenja še ni odstopil nikdo.

Na prvotine ali elemente poduka se pazi vse premalo. Pred vsem je pa treba vendar, da dobi otrok jasne pojme o stvaréh. On mora n. pr. vedeti, da je miza to, kar je in nič družega. Da pa dobi otrok jasne pojme o stvaréh, jih mora opazovati ali gledati, in sicer mnogokrat. Le s tem, ako jih mnogokrat in dobro opazuje, dobi predstave o njih. Iz predstav pa še le izhajajo pojmi. Kako? — Morajo se namreč te predstave primerjati, v katerih lastnostih so si podobne in v katerih različne. Za izgled naj nam služi: osel in konj. Perviĉ, kakor sem rekel, se morata ta dva primerjati, v ĉem sta si podobna: oba sta enoparklježa, oba imata ploščasto glavo, oba dolga ušesa, oba velike oĉi. — Drugiĉ se morata primerjati, v ĉem sta si različna: osel je manjši od konja, ima daljšo glavo in daljša ušesa nego konj, je vedno sive barve, med tem ko je konj različno barvan i. t. d. — Tako mora tudi otrok primerjati stvari, in za to primerjevanje potrebuje mnogo ĉasa in mirú. Zato se pa tudi ne sme preobložití z vsakoršnimi predmeti. On vidi seveda vse to, ali od ničesa ne vé nič pravega, ker ni zamogel ničesa prav primerjati. Od tod prihaja tudi ta pomota, da celo odrasli večkrat zamenjajo pojme, tako n. pr. da imajo večkrat ĉerva za kaĉo, gos za raco, smreko za jelko i. t. d.

In ravno zato, ker otroci po inštitutih preveĉ slišijo in vidijo, so te vstanove tako nekoristne — da celó škodljive. Ogromna množica predmetov, ki se predavajo v njih, zmede otroku ĉisto glavo, jim vzame tudi vse veselje, se pozneje kaj uĉiti. Celó smešne so pa tako imenovane više deklíške šole, v katerih se predavajo vsi v zaĉetku tega pogovora navedeni predmetje. — Ćemu to? me bo marsikdo vprašal. Jaz ne vem na to odgovora, in gotovo ga ne vedó tudi posestniki tacih šol. Pravijo le, da je to zato tako, da se omika razširja, in ĉe se jih dalje vprašuje, ĉemu je paĉ treba dekletom toliko vedeti, postanejo grobi, ter reko, zakaj bi ne smela znati vsega tega tudi dekle. Ali ĉemu potrebuje ženska to? in kedaj zamore to porabiti? — Će tudi ne porabi, in ĉe tudi ne potrebuje, ali dobro je, ĉe zna, dado za odgovor velemodri posestniki inštitutov.

Tega vsega je seveda kriv tisti neumni humanizem, za katerim se skrivajo sedanji ĉas vsi taki, ki za svoj žep delajo. Humanizem je sedanja moda, in jaz menim, da je to vse eno, ĉe reĉemo humanizem ali švindél. Nekteri imenujejo sedanji ĉas dobo humanizma, drugi pa mu pravijo ĉas švindelna. Oboji imajo prav, jaz tudi tako pravim: humanizem pomeni toliko kot švindél. Humanitarni so ljudje zato, da se njihovo

ime blišči po časnikih, kako človekoljubivi so, zato jim je pa prokleta malo mar, ako so res vstregli s svojim humanitarnim švindelnom ubožčem. Ko ta humanitarna doba preide, znabiti pride ravno nasprotna nehumanitarna doba, v kateri bo tisti slovel, ki bode bolj zatiral uboge. V ti dobi se bode človek najbolje pokazal, kako kervoločna zverina je. Zdaj skriva svojo kervoločnost pod plaščem humanizma, ali strašen bo on, ko ga odverže! Oj, pojdite rakom žvižgat — ležnjivi humanisti! —

(Dalje prih.)

P o ž e n č a n .

Kakor je rad zapisoval stare narodne pesmi na pr. „Zakon“ št. 4 v Novic. 1847 („Oj zakon, zakon ti si svet, — Na teb' stoji vesvoljni svet i. t. d.“), tako tudi ljudske pravljice sploh št. 21: „Še ena povest od Petra Klepca“; l. 1848 št. 44: „Od Lukca Kljukca i. t. d.“. — Kranjci so dobri vojaki, hvalijo jih vojskovodje in cesarji. Kedar prihajajo k vojaški nabiri, naj nikar po živinsko ne divjajo in mirnih ljudi ne nadlegajo, ampak naj kako primerno ali pošteno zapojó, in v to jim naj služi „Fantovska“ št. 18 ali l. 1848 št. 23: „Dobrovolska ob času vojaške nabere“. — Dekličem podučna je Poženčanova št. 27:

K r e s n i c a .

Svitla kresničica
Zvéčer malela,
Léta po ulicah,
Vertih veséla; —

Pobič jo viditi
Teče jo vjeti,
V malo jo ječico
Déne medléti. —

Naj bi bla trápica
Skrita tičala,
Ne pa po ulicah
Hvale iskala!

L. 1848 št. 5 jo je zapel „Triglavu“ popraševaje, kaj neki gledam pogosto zaljubljeno, milo, zvesto; mar me mika solnčice, ali luna, ali danica? Vganite!

Kaj gledam, se vam ne zazdeva,
Zatorej naj sam vam povém:
Triglav je, on gora kraljeva,
Predrago veselje očém!

Na daljne in daljne mi kraje
On kaže častite glavé;
Za petje veselje mi daje,
Oživlja gorensko sercé.

Hoteli so tisto norsko leto nekteri za nemško pomorsko brodovje pobirati po Kranjskem; tedaj jo M. Ravnikar „Slovencam zavoljo

nemške barke“ pové z ozirom na sloveče besede Virgilijeve: „Sic vos non vobis aedificatis naves, to je, tako vi barke delate, pa ne za se . . . Saj nimate slame v glavi! Ako mislite na morsko brodovje, ga delajte za se in za Avstrijo, kadar se bo vam zdelo in kadar bote zamogli. Tako bedasti niste, de bi vas mogli ptujci vašiga prida opominjevati. Vam nemškovavci dobiček v ptujim duhu obetajo; spomnite se besed nekdanjiga Laokoona: Timeo Danaos et dona ferentes — to se prosto posloveni: Kdor konja loví, mu merve molí“ i. t. d. — Tako je bil določno zoper to, da bi Slovenci pristopili k nemški zavezi, češ, zakaj bi se drugim vklanjal, kdor zamore sam svoj gospodar biti . . . Dokler mi bo mazinec migal, bom ostal za slovenščino vnet . . . Ako nevarnost in kovarstvo za slovenščino kje zagledamo, ako vidimo pri ptujcih hudobno voljo, naše prihodnje pravice podkopavati, se očitno ustavimo po časopisih, po slovenskem in državnem zboru, po poslancih k ministrom in cesarju i. t. d.; vendar je svetoval v slovenskem napredovanji s ptujci kar se da krotko in zmerno ravnati. Tako na pr. v spisku: „Moje misli Slovincam v prevdarek“ l. 1849 št. 9 piše:

„Nikar Slovenci prenagli ne bodimo; počasi se varniši hodi in delj pride. Vzemimo si za razgled nesrečne naprave, ki so bile namenjene, slovenščino uničiti; te so bile tako zredjene, de bi bile počasi svoj namen dosegle, — šole, očitne službe, vse je moglo temu pomagati; zraven se je pa vse tako naskrivnim in počasi godilo, de so gospodje zraven še lahko lažnjivo govorili: v Avstrii se vse narodstva (Nationalitäten) spoštujejo. Ako gospodje nemškutarji niso v kaki reči eno leto zaželjeniga namena dosegli, so bili poterpežljivi, ker so si bili svoje reči, kar se je narveč dalo, svesti. Kar je te prestrastna zvičajnost učila, naj nas poštena previdnost uči. Bodimo s svojimi ptujimi brati poterpežljivi; lepa beseda lepo mesto najde, terda pa odskoči in jezo napravi. Škodovati zamore skorej vsak kaj, pomagati pa redko kdo. Ako pri takim ptujcu ali pri zmotenim domačim bratu le nekoliko poštene volje in prizadevanja vidimo, nikar tlečiga ogorčika ne gasimo ali z nogami ne taptajmo, ampak pomagajmo, de se v plemen oživi. Ljubezen je poterpežljiva; ž njo se več opravi kot s pikanjem. Ako kaj napačniga nad Nemci ali zmotenimi Slovenci vidimo, zatisnimo včasi oči, storimo se gluhe. Pogoste pritožbe iskrenim domorodcam serce poderajo, sovražnikam pa serčnost delajo. Tudi ni svetovati, de bi kdo to, kar ga pri sercu teží, berž očitno pred svetam razkladal; od tega naj se le z nekterimi posebnimi prijatli pomeni“ i. t. d. —

Bolj naravnost jih drobí nemškutarjem in lahomom in vsem, ki bi Slovenca radi v žlici vode vtopili, št. 31 — 34 v sestavku: „Nasprotnikam slovenstva, pa tudi njegovim prijatlam“. Kar se tebi dobro ne zdi, tudi drugemu ne stori. Spominja jih breje lisice in ježa,

kako malopridno sta postrežnemu psu povračevala gostoljubje v njegovem hlevu. Po Vodniku pripoveduje od Vindone in Vindonise, od Venetov in Venedek, od Tersta in Gradca, Istre in Karnije, da so ti kraji od nekdanj slovenski, in kako bi se zediniti dali — od Plača do Beneškega, od koroških Nemcev pa do Kolpe — v Ilirijo ali novo Slovenijo z Ljubljano središčem — Avstriji na korist in Slovencem v prid . . Svet na prošnji stoji . . A so gore vmes! — Pa je tudi cesta, in pa še velika! — Nektero pové i domačinom, kateri se terdovratno starih šeg deržé, vse domače grajajo in se kot sraka med šoge — štulijo med ptujce. Herder pravi: „Kdor sladkega glasa maternega jezika ne spoštuje, ne zasluži imena človek“. Kar imajo časov spreméne hvale vrednega ali nedolžnega, to se sme posnemati . . „Voz spremen gre neprenehama naprej . . Pri tem vozu imate vera in deželjska oblast vinte, zavornice, cokle, vervi, poveze, ratlje, kole za odnašati, pomočnike ga vižati, de bi kam napak ne zašel, ali se ne zvernil. Če se nesreča primeri, de se zverne, gre tudi zvernjen naprej; le tiste, ki so na njem, potolčene in omamljene naprej vleče, ali pa gredo rakam žvižgat. Ustaviti ga je le tisti v stanu, ki je nad nami. Tistimu človeku pa, ki bi se sicer vperal ga ustaviti, bi bilo reči, kar je Apolin rekel svojimu sinu Faetonu, ko ga je ta prosil, de naj mu nebeški voz vižati izroči:

Magna petis, Phaëton; et quae nec viribus istis
Munera conveniant. —

Ovid. Met. II, 54.

Kakor že pred nekaj leti — razodeva zastran novih mesičnih imen l. 1848 št. 42 pa 50 po rajtingi kmetiški in gospôski svoje misli; v št. 13 l. 1849 pa omenja, naj se piše: „Prosenc — ne prosinc“ (po zgledu doljnih Ilirov, kateri ne ločijo lipe od lepe) od proso (ktero je bilo nekdanj poglavitno žito za vsakdanji kruh, dokler še ajde ni bilo), prosen kruh, kterega so nekdanj Slovenci namest pšeničnega popertnika od 25. decembra do osmine sv. treh kraljev na mizo stavili; št. 17 razlaguje stare slovenske pregovore: „Tuta, se derži kot tuta, to je prava tuta, tutke ali nežice; Markoljbes, to je kakor Markoljbove galge ali vešala, sedaj previsoke sedaj prenizke, nikoli prav i. t. d.; v št. 35: „Od slovenskih napisov na pismih“ svetuje, naj se kerstna imena in primki stavijo vedno v imenovavniku, kar je res posnemanja vredno. Tu se podrazumejo besede: „Naj prejme to pismo“ — ki se že ali zapišejo, okrajšajo ali pa popolnoma opustijo. V dajavniku se imena ne glasijo lepo, so ptujcem in časih celó Slovencem nerazumevne; v družih jezikih na pr. v laškem, francoskem, nemškem se tretji sklon zaznamenja le po predstavljenem členu, ime samo ostane nespremenjeno; pisati Blažu Šme-tu, Pucelj-nu, Kalister-u, Gogalja-u i. t. d. je nenavadno in neznansko, kakor bi v latinskem stalo Cicero-ni, Faber-o, ali v nemškem dem Herr-n.

— Kako je na Gori poleg Sodražice popeval Gorniški v duhu pevca Gorjuškega — Vodnika, kaže naj št. 17 natisnjena pesmica:

Na Janeški gôri.

Drobna mi ptičica
Gorska žgolela,
Samcu samičica
Táko zapela:

„Jez bom prepevala,
Strune prebiraj,
Kratek čas delala
Bova si zmiraj.

Rekel sim ptičici:
„Bodi po tvoje!“
Per nji žgoličici
Sreča mi poje.

Pevca Gorjuškiga
Nekdaj unela,
Tebe Gorniškiga
Bodem ogrela.

Luni se vgamejo
Plahe tamote,
V petji postanejo
Mične samote.

Hoje naj stokajo,
Burja robani,
Gojzdi naj pokajo
V hruma veršanjji.

Krotke poslušajo
Pesem zverine,
V petji se skušajo
Zlegat' sterminje.

Naj dolj od Reškiga
Jug se zaganja,
S stropa nebeškiga
Goro priklanja.

Petje razgrinjaj se
V zvezdja prostore,
Goro v raj zminjaj si
Pevčik ubore!

Naj se vojskujejo
Vetri, oblaki —
Srečo dobljujejo
Tihi sromaki“. —

Blagre mi dajejo
Černi vranovi,
S ptujga se shajajo
H skaljim' domovi.

Dost je težavniga
Pač zdej na svéti; —
Naj bolj' za samiga,
Zraven pa péti.

Naravoznanstvo v ljudski šoli.

III. V p o j n o s t.

Ako zmešamo rudeče vino ali rudečo tinto z nekoliko žlic sežganega kostnega pepela, dobimo potem pri precejanji tekočino, koja je kakor voda čista. Pepel je povžil in tako rekoč vserkal barvilo. — Ako tresemo posodo napolnjeno s gnjilo vodo, — koja je napojena s smrdljivimi zrakovi, — med ktero smo natresli nekoliko izžganega drevnega

oglja, toraj povzame to oglje vse smerdljive gaze popolnoma, in voda se zamore na ta način zopet pitna narediti. — Ako postavimo zmleto oglje v mokrotne prostore, toraj zginejo vsi sopari, ker jih je oglje povžilo. Oglje je namreč zelo luknjičavo telo, v enem samem kosu velikem kakor laški oreh je na stotine prostorčkov, kateri bi, ako bi jih mogli položiti enega k drugemu pokrili več tisočkrat toliki prostor, kakor ga zavzema ali pokriva košček oglja. Ta obširna plan razvija pa jako močno sprijemnost, ta pa premaga razširjanje gazov, ter jih kot barvilo na-se privleče in priveže. Način tacega delovanja zovemo vpojnost.

V največej meri vpijajo kapljine plinove, vendar se gledé tega ne ravnaajo vsi plinovi enako. Da ne vlada le med terdnimi telesi medsebojna privlačnost, ampak tudi med plini, t. j. med zraku podobnimi telesi, dokazati se da iz več prikazni. N. pr. ako se vlije vode v stekleno posodo, izrine se zares zrak iz nje. Ali če se postavi ta steklena posoda na toplo peč, vidi se kmalo vse njeno notranje dno pokrito z drobnimi zračnimi mehurčiči, kakor z biseri. Ti mehurčiči pridejo od zraka, ki ga je privlačnost steklene stene prideržala v posodi, in ki se zdaj pokaže, ker ga je toplota raztegnila.

Zakaj pridevljejo o tovarnah za sladkor moke iz zdrobljenega oglja med sivo pobarvani sladkorni sok? — Zakaj prevlečejo železne reči z ogeljnim prahom? — Zakaj primešajo med mokrotno in zaduhlo žito prahu od oglja? —

Ako veržemo košček soli ali sladkorja v kupico vode, tedaj zgine sol ali sladkor čez malo časa v vodi, in mi pravimo, da je voda slana ali sladka, ker se je sol ali sladkor v njej raztopil. V tem slučaju se sol ni le zmočila, ampak zveza ali skladba njenih delkov je popolnoma razderta in uničena; kapljica vode prijala se je vsacega delka soli. Sprijemnost je tukaj med tekočim in terdnim telesom tako velika, da je zveznost zadnjo premagala. Tako se godi pri vsakem razkrojevanju ali ločitvi. Tekočino pa, ktera kako telo na ta način razkroji, imenujemo ločilo ali topilo.

Voda pa raztopi razun soli in sladkorja še veliko drugih snovi, n. pr. gumo ali drevesni klej. Smolnatih snovi pa ne raztopi voda, ampak vinski cvet ali špirit. Mizarji narejajo gladčino ali lesk iz šelaka (neke smole), kterege prej v špiritu raztopé. Ako se snovi raztope, potem postanejo one našemu okusu občutljive, t. j. z okusom jih spoznamo. Vendar vse snovi niso razpustljive. Kremenca, žvepla, oglja ne moremo pokusiti, t. j. njih znotranjost ostane našim čutnicam zaperta.

Tekočina pa raztopi snov, ktera se jej prilaga, vedno le do neke posebne mere ali množine. Kadar je njej vlastna mera raztopljena, potem je več ne raztopi, ako jej od imenovane snovi še toliko pridevljemo. Kadar je tekočina od snovi do svoje zadnje mere od te vse vzela, rečemo, da je ona z njo nasitena.

Gorka tekočina pa skoraj vselej večo množino trdnih teles raztopi kakor pa merzla. V vroči vodi se več solitarja raztopi, kakor v merzli. Zato pa tudi razločujemo merzlo-napojene ali nasitene in vroče-napojene razveze ali razvezovanja. (Sol se ravno tako lahko in o toliki množini v merzli, kakor tudi v topli vodi raztopi.)

Ako vlijemo čisti cvet (alkohol) v vodo, ter obe tekočini dobro mešamo, toraj se razdeli njih obstojni delki v tej meri, da dobimo potem iz obeh snovi enakošno zmes, dasiravno je čisti cvet lažje od vode, in bi imel tedaj na verhu vode plavati. Vzrok tej prikazni nam je iskati zopet v sprijemnosti. Ta sila premaga tukaj težo, ter pridene lažje in težje atome ali pervinske drobce skupaj. Tako vezanje raznih tekočin pa imenujemo zmes. Zmes je n. pr. tudi zveza ozračja ali pa krožnega zraka z vodenimi soparji.

Naloge. 1. *Kaj umemo pod sprijemnostjo?* — 2. *Kako se sprijemnost razloči od zveznosti?* — 3. *Kaj si je misliti pod povžitjem ali navzemanjem?* — 4. *Kaj je to, razkrojevanje snovi?* — 5. *Kaj je razumeti pod topilom?* — 6. *Imenujte nekatere snovi, ktere voda raztopi!* — 7. *Ktere snovi raztope se v špiritu?* — 8. *Zakaj ne moremo pokusiti žvepla, oglja, kremenca i. t. d.?* — 9. *Kdaj pravimo od tekočine, da je napojena?* — 10. *Ktere načine razkrojevanja razločujemo?* — 11. *Kaj se zgodi s soljo, ako jo raztapljamo v topli ali merzli vodi?* — 12. *Kaj pa se zgodi s solitarjem?* — 13. *Kaj zovemo zmes?* —

Razun navedenih nalog zamorejo se prej navedene prikazni v vprašanja spremeniti. (Dalej prih.)

Jeternik (*Anemone hepatica*, blaues Leberblümchen).

(Učilni poskus za višji razred národne šole.)

Tone Brezovnik.

Cvetico, katero hočemo danes bolj na tanko pregledovati, ste vže gotovo videli, da si jej morebiti imena ne znate povedati. — Učitelj pokaže „jeternik“ *) rekoč: Glejte jo! cvetico, to je jeternik. Vsi skupaj! To je jeternik. Učitelj. Ta cvetlica se zato imenuje tako, ker se v zdravilo pri jeternih boleznih rabi. — O čem smo sedaj govorili?

1. O imenu (napise se!) Povej mi, kar smo o imenu te cvetice slišali! Ta rastlina se imenuje jeternik zato, ker se v zdravilo pri jeternih boleznih rabi. Vsi skupaj

Učit. Jeternik raste po senčnatih gozdih in pod germovjem **) in cvete, kakor vidite, oprav sedaj, t. j. navadno vže v marcu in aprilu, še

*) Učitelj mora skerbeti, da ima vsak učenec (ali barem dva in dva) rastlino, o kateri se podučeva v roki, kajti ko bi samo učitelj (na katedru!) cvetico imel, ter jo razpravljaj, bi bilo to premalo. Pis.

**) Glej „Rastlinstvo“. Spisal A. Pokornij, poslav. J. Tušek. Pis.

predno listje poganja? Kdo pozna kako drugo cvetico, ki tudi v tem času cvete in je jeterniku podobna? — Oglasi se več otrok: velikonočnica (Anemóné pulsatilla) tudi sedaj cvete, ravno kar smo jo v šolo gredé ter gali na onem solnčnatem bregu

Povej mi, kar smo ravno sedaj slišali o cvetenji in

2. o najdišču (napiše se) jeternikomem. Jeternik cvete vže marca in aprila po senčnatih gozdih in pod germovjem.

— Vsi skupaj

Sedaj pa hočemo nekoliko govoriti

3. o delih (napise se!) pri jeterniku. — Koliko delov ima jeternik? Jet. ima tri dele.

Kako se imenuje ta-le del? Korenika *). Ta-le? Listje. Ta-le? Cvet. — Povej mi še enkrat vse tri jet. dele! Jeternik ima tri dele: korenika, listje in cvet. Vsi skupaj! — Kako podobo (Gestalt) ima korenika? Korenika je valjasta. Vsi skupaj! Kako imenujemo največjo in najmočnejšo korenino? Največjej in najmočnejšej korenini pravimo štercelj (ali ni to lokalizem? Vr.) (Vsa težja imena zapišejo se na tablo!) Vsi skupaj! — Kaj pa vidite okolo šterclja? Veliko drugih bolj tankih koreninic. In kako se zovejo? Tenke koreninice zovejo se živnice ali stremeni **). Zakaj se imenujejo „živnice“? Ker odveč živni sok iz zemlje serkajo. Kako podobo imajo živnice? Živnice so nitaste. Čemu je korenika rastlini? Korenika rastlino k zemlji priterjuje in živni sok v se sprejema.

Povej mi sedaj vse, kar smo

a) o koreniki (se napiše!) slišali! Korenika ima štercelj in mnogo živnic. Štercelj je valjast in debel, živnice pa so nitaste in dolge; korenika ga v zemlji drži in mu živni sok iz zemlje vleče. — Vsi skupaj!

Drugi del imenuje se list. Iz česa rastó listi? Korenika poganja listje. (Kdo pozna še kako drugo rastlino, koja tudi na koreniki listje poganja? kje druge rastline listje poganjajo?) kaj ima list tukaj? Pecelj. Kako toraj lahko listje imenujemo, ker ima dolg pecelj? Listje je peceljato. (Kdo pozna kako drugo cvetico, ki ima tudi peceljato listje?) Kako podobo ima list? List ima serčasto - trokerpo (iz treh kerp sestavljen!) podobo. Kak je listov rob? Cel. Rečemo toraj: Jeternikovo listje je celorobo. Kakošno je listovo poveršje? Listovo poveršje je zgoraj golo, spodaj pa s tankimi lasci pokrito. Kaj vidite v listu? Tanke žilice. — Čemu so? Po njih teče živni sok, kakor pri človeku kerv po žilah. — Povej mi, kar smo se

b) o listju (se napiše!) učili! Listje raste iz korenike, je

*) Da se zmiraj v celih stavkih odgovarja, razúme se samo ob sebi. Pis.

***) Vsak tako najden stavek povejo otroci vsi skupaj, enkrat ali tudi večkrat. Jaz to tukaj opuščam! Pis.

peceljnatu, serčasto-trokerpo, celorobo, zgoraj golo, spodaj s kratkimi lasci pokrito in stankimi žilicami prepredeno. — Vsi skupaj!

Kako se imenuje narlepši del rastline? Cvet. — Koliko cvetov ima jet.? Ednega, dva, tri in še več. Iz česa raste cvet? Iz korenike. (Kdo pozna kako drugo rastlino, ki iz korenike cvet poganja? — Kje imajo druge rastline cvet? Na vejah, deblih . . .) Kaj ima vsak cvet tukaj? Betev. Kako lahko zato cvetje jeternikovo imenujemo? Betvenato.

Ako cvet bolj na tanko opazujemo, zapazimo zopet štiri dele: čašo, venec, prašnike in pestič. (Ti deli se na tanko pokažejo.) Več učencev ponovi to po samič, potem pa vsi skupaj! — Koliko listov ima čaša? Tri. — Kake barve so? Zelene. — Koliko listov ima venec? 6—12. Kake barve so? Višnjeve. — Koliko prašnikov ima jet? Mnogo. — Koliko ima jet. pestičev? Mnogo. — Kako podoba ima pestič? Spodaj je debel — plodnica —, potem tenak — vrat — in zopet okrogel — brazda—. (Pest s palcem kvišku!) — Povej, kar smo slišali.

c) o cvetu (se napiše!) Cvetje je betvenato in raste iz korenike. Vsak cvet ima čašo, venec, prašnike in pestiče. Čaša ima 3 liste in je zelena, venec ima 6 — 12 listov ter je višnjev. Prašnikov in pestičev je mnogo. Pestič sestoji iz plodnice, vratu in brazde. — Vsi skupaj!

Iz česa nastane sad (plod)? Iz plodnice. Na kakov način? Od prašnikov pade prah na brazdo, od tod gre skoz votel vrat v plodnico in iz te nastane plod. (Zakaj toraj pšenica slabo obrodi, če tačas, ko cvete, dež lije ali močan veter brije?) Plodiči pri jeterniku so podolgaсти in imajo kratke kljune. — Povej, sedaj kar smo se učili

d) o plodu (se napiše!) Plod nastane iz plodnice, je podolgast in ima kratke kljune. — Vsi skupaj!

Čemu je jet.? Jet. nas razveseljuje (ker je ena prvih spomladnih cvetic) sè svojim cvetom. — Kaj delajo otroci iz njega? — Venčke in šopke. — Kdo si nabira slaščic iz njega? Žuželke. Čemu je jeternik? Za zdravilo pri jeternih boleznih. Kje sade nekteri jeternik? Po vertih. — Povej, kar smo slišali

4) o koristi (se napiše!) jeternikovi! Jeternik nas sè svojim cvetom razveseljuje; otroci pletó iz njega lepe venčke; žuželke nabirajo na njem slaščic, ljudje ga rabijo v zdravilo. Tudi v vertih ga nekteri sade. — Vsi skupaj!

Sedaj se ponovi vse po osnutku na šolskej tabli napisanem:

Jeternik.

1) Ime. 2) Najdišče. 3) Deli, a) korenika, b) listje, c) cvet, d) plod. 4) Korist.

Učitelj stavi taka vprašanja, da učenci primeroma odgovoré, na to

kar so popred vsi skupaj (tukaj z razmaknjenimi črkami tiskano) govorili. Ko se je to tako večkrat ponovilo, pokliče se lahko kakov boljši učenec, ki raz katedra s cvetico v roki, ovo popiše. Takó dobro preučena tvarina, porabi se sedaj kot diktat ali pa kot spis (Aufsatz).

Pomladne misli.

1.	3.
Spet me veselo pozdravljajo ptice, Petje ginljivo razlega se krog; Radost presveta zvedruje mi lice, Kadar le pridem sprehajati se v log.	Glase pa ptičica bo spremenila, Rano mi tužno zapela slovó, Druga za drugo se cvetka zgrudila Bode pod ojestro strupeno kosó.
2.	4.
Flora združuje tu krasno imetje, Vabi vse spéče v življenje novó; Nujno nabiram nje pisano cvetje, S krasnimi vencí da zaljšam glavó.	Vendar ostalo mi bo tolažilo, Kadar po logu hodeval bom sam: Enkrat se bode spet vse oživelo, Cvetke in ptice vrnilé se k nam.

Ivan Gr.

Dopisi in novice.

— **Iz Celja 11. marcija.** Učiteljsko društvo v Celji je imelo 7. p. m. svoj redni shod, katerega se je vdeležilo 22 učiteljev in učiteljic. — Prečital in poterdil se je zapisnik zadnje skupščine, objavili so se došli dopisi in potem so prišli v posvetovanje predlogi g. Jarca, ki se glase tako-le: *1. Prednašanje in obravnave naj bi se v društvu vredile tako, da se najmanj polovica teh verši v slovenskem jeziku. Za enako vredbo naj skerbi vodstvo. 2. Društvene zadeve — kakor naznanila in povabila naj se razpisujejo vsikdar tudi v slovenskih listih. 3. Društveni zapisnik se vodi tudi v slovenskem jeziku. 4. Slovensko petje naj ima v našem društvu mesto nemškemu vsaj enako.*

Na to se vname jako živo razgovarjanje, povdarjali so se pomiselki, ki zavirajo to izpeljavo, mnogo se je prigovarjalo, a tudi mnogo ugovarjalo. Debate so se posebno vdeleževali g. g.: Bobisut, Krojej, Rupnik, Weiss, Valentinič, Lopan in Jarec, ki je stavil te predloge. Naposled se posamezni predlogi vendar vsi sprejmo z veliko večino. Za učitelje zunaj Celja delujoče je ta škep važen pridobitek, kajti marsikako obravnavo ali sploh izkustvo bodo lahko, tako rekoč, še gorko za se porabili, ker se bodo veršile obravnave in vaje tudi v ovem jeziku, v kojem je podučevati učiteljem v okolici. Mestni učitelji ne potrebujejo v tem oziru toliko slovenščine, ker podučujejo vse v nemškem jeziku, slovenščina jim niti kot predmet nij predpisana.

Pristavek vred. Veliko imamo pod peresom, kar bi radi pristavili k tej debati, a ker g. dopis. molči, naj molčim tudi jaz; vprašam pa le, ali je celjsko učiteljsko društvo oficijozno, ali je izrastlo iz svobodne volje učiteljev, ter je neodvisno. Ako je poslednje, je vendar moja nemerodajna misel, da učiteljem na Slovenskem ne gre toliko skerbeti, kako

bodo v nemškem podučevali, zato že drugi skerbe, in v istini ne premalo, — marveč slovenski učitelj naj skerbi, da to, kar pri sosedu najde, preleži na slovenski jezik, da tako koristi ljudstvu, komur je za učenika postavljen. Označujoče je že to, da je bil predlog g. Jarca sploh potreben; a sklepi bodo kazali, ali ima to društvo zdravo klico v sebi. —

Društveni račun za preteklo leto so pregledali in poterdili g. g.: Blümel, Potočnik in Lever. Odboru se nalaga, da iztirja ostale društvene doneske. Mnogo je udov, ki svojih doneskov ne odrajtujejo, pa tudi ne naznanjajo, da nehajo biti udje društva. G. Bobisut potem v daljnem govoru razpravlja sredstva, pripomočke in način nazornega nauka pri številjenji z začetniki. Govornik navaja, da je malim novincem pri števnanji predočiti prej nedoločne števnike, ter jih obravnavati toliko, da deca dobi nekovi pojem in razložek o tem, kaj je n. p.: nekaj — nič, veliko — malo i. t. d. a potem se še le preide k določnim števnikom. Med raznimi drugimi sredstvi priporoča, ter dejansko kaže prav male na vsaki strani razno barvane tablice iz terdega papirja, nekaj teh naj se da vsakemu otroku v roke in sicer toliko, kolikor šteje število, katero se obravnava. Tu so prisiljeni sodelovati tudi oni, ki so navadno razmišljeni ali leni. Radi pomankanja časa se je govor g. Lopana »izlet z otroci v naravo« odložil na prihodnji shod, kjer ima biti prvi na versti (slovenski). — Za posel pri društvu se dovoli šolskemu slugu 6 gl. — Seja se konča. *B. K.*

— **Iz Vrabč na Vipavskem 21. marcija 1878.** Približala se nam je vesela pomlad. Kdo bi se je ne veselil? Po dolgem zimskem spanji prebudila se je mati narava, ter nam ravnokar začenja razkazovati svoja divna čuda. Mila pomladna sapica vabi nas, da naj zapustimo mračno zimsko izbico, ter naj se podamo pod milo nebo občudovat krasno naravo. Pticičice pevke od zore do mraka pojejo Stvarniku hvalno pesem. Zala, res zala si mila pomlad! —

Med slavčki, ki jih je prebudila letos pomlad, posebno se milo glasi on, ki je zapel »sonetni venček v spomin mili domovini«. Kaj velja, ljubeznjivi bralec, da si ugani, da ta slavec je g. Radoslav Silvester, tergovski pomočnik v Vipavi, ki je pred kratkim izdal mali šopek domoljubnih cvetličic s sledečim izročilom:

„Iz venca, v zgodnji vitega pomladi,
Odbral za narod šopek sem cvetlic;
Pošiljam med slovenski svet v nadi
Vedriti serca bratov in sestric;
Sprejmite ga, — sodite — prosim, milo,
Priprostega to pevca je darilo“.

Drugi slovenski listi so to delce že omenjali, mislim torej, da se spodobi, da tudi ti »Tovariš« nekoliko spregovoriš o teh pesnih, kajti ravno g. g. učitelji se mnogo pečajo s petjem. V 1. letošnjim listu je pisal »Tov.«, da dobre pesni za deklamovanje naj več pripomorejo, da se navadijo otroci pravilno govoriti. In ravno knjižica, ki jo tu omenjamo, podaja v to sverho obilo prav dobrega gradiva. Posebno se nam zdé za deklamovanje primerne sledeče pesni: »Vse za vero, dom, cesarja«, »domu«, »majniku v pozdrav«, »slovenka sem«, »kaj dete vpraša?« »junakovo slovo« »kaznovana zloba« i. t. d. —

G. Silvestrove pesni so zelo priporočati našej mladini, kajti odlikujejo se po priprostosti verzov in domoljubji, ki iz njih veje.

In ravno take poezije naj bolj ugajajo mladeži, ki nima še razvitega duha.

Zatorej priserčno priporočamo imenovano knjizico našim g. g. učiteljem. Dobiva se v Ljubljani pri bukovezu g. Gerberju, pri g. Tandlerji v Rudolfovem in pri g. pisatelju v Vipavi po 25 kr.

G. Silvester ne išče materialne koristi. Rekel mi je, kakor hitro bodo pokriti tiskarni stroški, razdelil bo ostale eksemplare ljudskim šolam. Iz tega je razvidno, da je vodilo g. pisatelja zgolj domoljubje pri izdaji svojega delca.

Da se častiti »Tov«. bralci prepričajo, da priporočane pesni g. Radoslava res ugajajo našej šolski mladini in da so polne domoljubja, zato navedemo, kako poje pesnik

D o m u.

Dom preljubi, dom predragi!
Zá-te serce mi gori;
Zá-te je, in bode bílo,
Dokler v persih mi živi.

Zlobnež je, kdor te pozabi,
Kdor ne ljubi te zvestó;
Ti si biser mi predragi,
V tebi umerje se lahko.

V tebi zibelka je moja
Tekla, v tebi mamica
Zláta me poljubovala
Pregorečega sercá.

In kdar to me bo zadélo,
Dom premili! prosim te,
V tvojem krilu da bi smelo
Počíváti mi sercé. —

Kako priprosto, otročjemu razumu popolnoma umevno, izrazil je pesnik tukaj gorečo svojo ljubezen do domovine. Tako lahko umevne so vse druge Radoslavove pesni. Če se ozremo na nizko ceno tega delca in na njega bogati obsežek, upati smemo po vsej pravici, da bodo g. g. učitelji radi po njem segli.

Ivan Zarnik.

— **Iz Cateža pri Jesenicah** se nam piše 28. p. m. med drugim to-le: Pri nas je šola morala prenehati zaradi bolezni »diferitis«. Pomerlo je že mnogo otrok, še celo odraslene dekleta pri 17 letih merjo. V eni hiši je vsa družina na tej bolezni obolela, oče star 60 let, tudi mati blizo toliko staro, dekleti pri 12 in 9 letih ste umerli. — Hude bolezni — reši nas dobri Bog!

— **Iz odborove seje Matice slovenske 6. marcija** dostavljamo našemu poročilu od 15. marcija še naslednje. — Denarnicar je g. Vilhar. — Knjižnico bode oskerboval s tajnikom vred g. Stegnar. Pregledovalce računov je g. dr. Zupanec, ključarja sta g. g.: Klun in Souvan. Tajnik ostane g. Praprotnik. — V odsek za izdavanje knjig se izvolijo: g. g. dr. Bleiweis (načelnik), Klun, Maru, Močnik, Parapat, dr. Sterbenec, Stegnar, Tomšič, Urbas, Vavru, Praprotnik, Zupančič, Hubad, Šuklje in Keržič, v gospodarski odsek pa g. g.: Souvan (načelnik) Klun, Tomšič, Vilhar, dr. Zupanec, Robič. »Letopisa« bode izhajalo vsake tri mesece 5 tiskanih pol, nazadnje pa zaradi kazala nekoliko več. Glede gradiva bode določil odsek za izdavanje knjig, vrednik mu ostane dr. Bleiweis. — Za tisek za to leto je pripravljeno »Popotovanje okoli sveta«. Sklep o »Flori« slovenskih dežel, katero ponuja Matici profesor Glovacki in o slovensko-hrvatski slovnici se prepusti odseku za izdavanje knjig. Sprejme se 11 novih udov, a izstop jednega se vzame na znanje. —

— **Družba sv. Mohora** bode na svetlo dala: »Zbirko povest«, sp. g. Franjo Hubad, profesor v Ptuj, životopis »Princ Eugen« Savojski, poslal g. Ivan Steklasa, prof. v Karlovcu in podučen spis. »Kratek obris Stajerske zgodovine«, spisal g. Ivan Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru. Rokopise: »Spomini na Poljsko in Rusijo« sp. g. M. L. v Celovcu; »Pogovor pod lipo«, sp. g. J.

Kr. v Terstu in »Vremenski prikazi«, poslov. g. Ch. M. v Ljubljani se bodo porabili za »Večernice« ali pa »Koledar«.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta v Ljubljani 7. marcija t. l.**

Na dnevnem redu je bilo:

Razdelitev državnih štipendij na m. in ž. izobraževališču tukaj, a delitev podpore v pripravljavnici.

Strokovnjaško poizvedenje v poučni knjigi, katero je izdal profesor na srednjih šolah, se je zaslila, predlagati se to ima slavnemu ministerstvu s primernim nasvetom.

Za telovadbo na gimnaziji v Rudolfovem se obeta za sedaj neka svota.

M. in ž. izobraževališču tukaj se dovoljuje svota za napravo potrebnih učil v šl. letu 1877/78, nekaj se precej odkáže.

Predlogi ravnateljstev srednjih šol v deželi in ravnateljstva učit. izobraževališča, kar se tiče odviših potreb (Mehrerfordernisse) na teh zavodih za l. 1879, se pošiljajo slav. ministerstvu.

Nasvetovana učitelja: Mihael Kalan v Orehku za stalnega, in Janez Borštnik iz Šmarije za stalnega nadučitelja tam, sta bila poterjena, in sta dobila dekreta.

Pozivi in prošnje za prizanašanje kazni pri šolskih zamudah, prošnje za oproščanje, posojilno izplačevanje, nagrado in denarne pripomoči so bile razrešene. —

— **Stajarski deželni odbor** je določil, da imajo verske občine (krajni šolski sveti) katehetom ljudskih šol izplačevati nagrade za poučevanje v verozakonu. Pri tem se je opiral na šolsko postavo l. 1872. Dosedaj so se dajale take nagrade ondi, kjer je bilo več nego trije razredi, iz okrajnega šolskega fonda, iz katerega so dobivali tudi svetni učitelji svoje plače. To poslednje je sprejel deželni fond l. 1877, a remuneracij katehetom ni hotel sprejeti, in za nje morajo tedaj krajni šolski sveti skrbeti. —

— **Hrvatski učitelji** bodo napravili v letošnjih počitnicah svojo III. občno skupščino spojeno z izložbo učil v Oseku. Zagrebački mestni odbor je dovolil v ta namen 200 gl. podpore. —

— **Predavanja v korist „Narodne šole“** v ljubljanski čitalnici. V nedeljo 23. p. m. je govoril gsp. not. kand. Križman o razvoji človeškega telesa, a v nedeljo 31. p. m. dr. Zarnik o najnovější zgodovini zjedinjene Italije, prihodnjo nedeljo 7. t. m. bode govoril dr. Bleiweis o zblaznelih. — Predavanja so vselej ob 11. dopoldne.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Imenovani so: G. Nikolaj Štanonik v Starem tergu pri Kolpi za učitelja v Šmartno pri Kranji, g. Janez Rihteršič, zač. učitelj v Čeručah pri Ljubljani, za stal. učitelja v Doberučah, g. France Ribnikar poprej začasno, sedaj stalno v Lescah; gdč. Amalija Klančar poprej zač. sedaj stalno v Rudolfovem. Spraš. učit. kand. gdč. Neža Drol je v Čatežu zač. učiteljica in gdč. Kristina Demšcher pomožna učiteljica v Starem tergu pri Ložu.

Na Štajarskem. G. Mat. Zorman (iz Male Nedelje) učitelj v Jurklošter; g. Anton Žagar (od sv. Petra) podučitelj v Petrovče; g. Jos. Pučnik (iz Loč) suplent v Vitanje; gdč. J. Triler (lj. učit. kand.) podučiteljica v Konjice.